

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla dr. Kiss Árpád ügyvéd (címe) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek, dr. Németh L. Zsolt ügyvéd (címe) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen, sajtó-helyreigazítás iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2010. június 16. napján meghozott 65.P.22.653/2010/5. számú ítélete ellen a felperes részéről 8. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 10.000 (tízezer) forint + áfa fellebbezési költséget, valamint a Magyar Államnak külön felhívásra 36.000 (harminchatezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s:

Az alperes által szerkesztett „...” című napilapban ...ban két írás jelent meg, amelyek a felperes ...-díjának odaítélésével összefüggésben arról szóltak, hogy ..ben az ...ben az intézet egyik dolgozója, a felperes lezsírozta ... filozófust, és neki akart menni, de lefogták, így sikerült megakadályozni a tettlegességet. Ezen írásokkal összefüggésben a felperes kérésére az alperes lapja 2010. március 30-án helyreigazítást közölt, majd a helyreigazítás okán az alperes lapjában ...-án megjelent ... „...” című írás. A felperes ez utóbbi cikk egyes kitételei vonatkozásában kért sajtó-helyreigazítást az alperestől, majd ennek eredménytelensége folytán igényét perben érvényesítette.

Az alperes a kereset elutasítását indítványozta. Elsődlegesen eljárási kifogással élt. Arra hivatkozott, hogy a felperes a lap kiadójától és nem a szerkesztőségtől kért helyreigazítást, azonban az alperes személye a perben már nem változtatható. Érdemben azt fejtette ki, hogy a közöltek a valóságnak megfelelnek, amelynek alátámasztására valóságbizonyítást ajánlott fel.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest 27.000 forint illeték Magyar Állam részére, míg 100.000 forint perköltség alperesi lapot kiadó kft. részére történő megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság az alperes eljárási jogi kifogásával nem értett egyet, mert nem látta jogszabályi akadályát az alperes személye pontosításának. Az alperes ugyanis nem vitatta, hogy a határidőben megérkezett helyreigazítási kérelemről a szerkesztőségben tudomással bírtak, de annak nem tettek eleget. A bíróság hangsúlyozta, hogy egyedül annak volt anyagi jogi jelentősége, hogy a szerkesztőség a helyreigazítási kérelmet megkapta, arra az alperesi jogi képviselő írásban reagált. A válaszlevél valóságbizonyításra utalt, vagyis az alperes peren kívül nem hivatkozott arra, hogy szabályszerű helyreigazítási kérelmet nem kapott, ezért érdemben kellett vizsgálni a keresetet.

Az ítélet indokolásában ismertette a Ptk. 79. § (1) bekezdését, a Pp. 164. § (1) bekezdését, a Legfelsőbb Bíróság PK 14. számú állásfoglalását, a Pp. 168. § (2) bekezdését, 3. § (3) bekezdését és 206. § (1) bekezdését.

Azt a körülményt, hogy ... intézetigazgató az intézet dolgozóihoz intézett levelében arról tájékoztatta a munkatársakat, hogy a 2009. december 21-ei karácsonyi ünnepségen történeteket hangsúlyozottan szolgálati titokként kell kezelniük, a bíróság a Pp. szabad bizonyításra vonatkozó eljárási jogi alapelvből kiindulva ítélte meg. Rámutatott arra, hogy az intézetvezető az intézeti dolgozók magánéletébe tartozó adatokat vont szolgálati titokkörbe. Ezt a minősítést a perben nem lehetett figyelembe venni, vagyis a tanúkat a történetekről meg lehetett hallgatni.

Hangsúlyozta, hogy a perben nem azt kellett elbírálni és ebben állást sem lehetett foglalni, hogy a felperes antiszemita-e vagy sem. Kizárólag azt kellett eldönteni, hogy a sérelmezett alperesi kijelentések valósak-e, mik hangzottak el 2009. december 21-én, történt-e erőszak, és a jelenlévők miként értékelték a 2010. január 4-ei intézeti értekezleten történeteket. Az egyes sérelmeket illetően a következőket állapította meg.

1. pont

A felperes sérelmezte, hogy a cikk olyan kifejezéseket adott a szájába, amelyek nem hangzottak el, így „a te fajtád szokott hazudni”, „a te mispóchéd szokott hazudozni” és a „pontosan azt, amire te gondolsz, te jól tudod, hogy én miről beszélek”.

A bíróság kiemelte, hogy a felperes maga sem vitatta, hogy a részéről elhangzott a jiddis eredetű „mispóche” kifejezés, de arra hivatkozott, hogy a szót az „összetartó banda”, vagy a „család, pereputty” értelemben használta. ... és ... tanúk vallomása alapján úgy értékelte, hogy a felperes a sértett „fajtájára” utalt. A jelenlévők által tudottan zsidó származású és judaista valláskutatással foglalkozó ... elleni verbális támadás ebben az összefüggésben nyíltan „zsidózó” kijelentésként volt értékelhető. A bíróság hangsúlyozta, hogy a megítélés szempontjából nem a szöveghű idézésnek volt jelentősége, hanem a szöveg ...höz való viszonyában értelmezhető jelentéstartalmának.

2. pont

A felperes kérte annak külön helyreigazítását is, hogy csak a cikkíró tulajdonított a „mispóche” szónak antiszemita jelentéstartalmat. Az elsőfokú bíróság a felek által csatolt különböző blog-bejegyzések és szómagyarázat alapján úgy foglalt állást, hogy a szó antiszemita olvasatának helyreigazítása sajtóperben alappal nem érvényesíthető. Idézte a PK 12. számú állásfoglalás III. pontját, amely szerint a véleménynyilvánítás, értékelés, bírálat, valamint társadalmi, politikai, tudományos és művészeti vita önmagában nem képezheti helyreigazítás alapját.

3. pont

A 2009. december 21-én történetekkel kapcsolatban a felperes kifogásolta a fizikai erőszakra utaló kitételeket is. Az elsőfokú bíróság a tanúvallomások és a csatolt elektronikus levelek tartalma alapján ezt a kereseti kérelmet sem találta megalapozottnak. Megállapította, hogy a fizikai összeütközés feszültsége, lehetősége benne volt a levegőben. Az erősen ittas felperes már a könyvtárszobában is kötekedően lépett fel és ezért a társasága terhessé vált mások számára. Az egyik dolgozószobában folytatódó diskurzus emelt hangulatát tanúvallomások is alátámasztották, és az események érzelmi töltése kiolvasható volt ... e-mailjéből is. Erőszakos felperesi megnyilvánulásra utal, hogy a jelenlévők között egy női hang azt is kiáltotta, hogy „engem is üss meg, ...!”. Mindezek következtében a sérelmezett kitételek, miszerint a felperes „fizikailag is nyomatékot akart adni magvas nézeteinek”, illetőleg több kolléga közibük állt, így tettlegességre nem került sor, még esetleges túlzó jellegük mellett sem tekinthetők jogsértőnek.

4. pont

A felperes valótlan tényállításnak tekintette, hogy elmaradt a nyíltszíni bocsánatkérése, mert értelmezése szerint ez a január 4-ei értekezleten megtörtént. Kifogásolta azt a megfogalmazást is, hogy „hat tanú szavahihetőségét megkérdőjelezve hazugsággal vádolta” volna meg ...öt. A bíróság ezeket a sérelmeket sem tartotta helyreigazításra alkalmasnak, mivel véleménynyilvánításról, a sértett fél szubjektív értékeléséről volt szó, amelyet a bíróság nem bírálhat felül.

5. pont

A bíróság azt a kitételt, hogy a „mindenki fél az ... intézetében s attól tart, hogy sosem derül fény az igazságra”, azért nem találta alaposnak, mert az állítás nem a felperesre, hanem az új igazgató intézkedése nyomán kialakult helyzetre vonatkozott.

6. pont

Nem rendelte el a bíróság a helyreigazítást azzal a felperesi sérelemmel kapcsolatban sem, hogy „számos hír keletkezett a történetekkel kapcsolatban, amelyek túlzásoktól mentes objektív leírások, ám ezek közül - ki tudja, miért - az ... Sajtóosztálya egyet sem közölt az akadémiai honlapon, kizárólag a hír cáfolatát”. Az elsőfokú bíróság szerint egyrészt e vonatkozásban is hiányzik a felperes keresethatósági joga, másrészt, hogy az, hogy a felperesi szerző milyen írásokat minősít objektívnek, és mit tekint számosnak, szabadon kifejezhető vélekedések.

A perköltség viseléséről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján határozott, figyelemmel az Itv. 39. § (3) bekezdésére, valamint az alperesi képviselő perben kifejtett munkájára.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperes keresete szerinti helyreigazításra kötelezését, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság helytelenül állapította meg a tényállást és abból téves jogi következtetést vont le „a te fajtád szokott hazudni”, „a te mispóchéd szokott hazudozni” kijelentések, valamint a mispóche szónak az antiszemita kontextusokban zsidó fajtaként előforduló jelentése tekintetében. Változatlanul hangsúlyozta, hogy a beszélgetés során a neki tulajdonított kijelentések nem hangzottak el, mert ... csak azt hallotta, hogy a te mispóchéd szokott verekedni, ... nem hallotta ezeket a kijelentéseket, de valószínűnek tartotta, hogy azok elhangzottak. A bíróság tévesen ítélte meg, hogy e kifejezés használatával és ennek a lopással való kapcsolatba hozásával a felperes arra kívánt utalni, hogy egy olyan csapat tagjai loptak, akiknek az összetartozási alapja származási eredetű. A meghallgatott tanúk konkrétan ilyet nem igazoltak.

A kifejezés felhangját illetően a PK 12. számú állásfoglalás III. pontját ismertetve arra mutatott rá, hogy nem tudományos vitával kapcsolatos véleménynyilvánításról volt szó. A kifejezéssel ő csak a belső ellenőri jelentés által is megállapított visszasságokra kívánt utalni.

A kihallgatott tanúk nem számoltak be olyan eseményről sem, hogy fizikailag is nyomatékot kívánt volna adni nézeteinek és nekimenni e sorok írójának, de tettelegességre mégsem került sor. Sem ..., sem ... nem számolt be fizikai atrocitásról vagy annak kísérletéről.

Változatlan álláspontja szerint a nyíltszíni bocsánatkérés megtörtént, továbbá az sem volt bizonyított, hogy hat tanú hitelességét is megkérdőjelezve a felperes ...öt hazugsággal vádolta volna.

Jogszabálysértőnek tekintette a perbeli legitimációja hiányával kapcsolatos bírósági álláspontot is és e vonatkozásban a 2010. június 15-ei előkészítő iratában foglaltakra utalt.

Vitatta az elsőfokú bíróságnak a szolgálati titkot képező ismeretekkel kapcsolatos álláspontját is, mert a bíróságnak nem volt hatásköre a titokként történő minősítés felülbírálatára.

Megítélése szerint megállapítható, hogy a cikk célja morális ellehetetlenítése és igazgató-helyettesi kinevezésének megakadályozása volt. Ennek oka, hogy az intézet munkatársai előtt ismert volt az intézet átalakításával kapcsolatos álláspontja, valamint az a vélekedése is, hogy a munkatársak közül nem mindenki felelt meg a 2004-től érvényes kutatói követelményrendszernek. Ezt erősíti, hogy a témával kapcsolatos első újságcikkek csak mintegy két hónappal a történetek után születtek és ... személyéhez köthetők. Már 2010. január 4-én illegális hangfelvétel készült, amelyet nyilvánvalóan ártó szándékkal kívántak ellene felhasználni. ... tanú sem tekintendő elfogulatlannak, mert a vita tárgyát eredetileg képező projektben személyesen is érintett volt.

Annak alátámasztására, hogy a karácsonyi ünnepségen általa feltárt pénzügyi visszaélések valósak, csatolta az ... Ellenőrzési Főosztályának 2010. márciusi belső

ellenőrzési jelentését. Az elsőfokú bíróság által elkövetett eljárási jogi jogszabálysértésekre is felhívta a figyelmet. Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság a 2010. június 15-én kelt előkészítő iratában lévő jegyzőkönyv kiigazítási kérelemnek nem tett eleget. Ettől függetlenül, az ítélet azt sem indokolta meg, hogy miért nem tartotta a bocsánatkérését megfelelőnek, annak ellenére, hogy az alperes nem csatolta a 2010. január 4-ei intézeti értekezleten történetekről készült felvételt. A felperes nem osztotta azt az indokolásbeli okfejtést sem, hogy az elhangzottak szempontjából nincs jelentősége a szószerinti idézésnek. Rámutatott arra is, hogy az elsőfokú bíróság tévesen tekintette „számos” hírnek a ... és a ... közleményeit.

Kérte a „mispóche” kifejezés tartalmának értelmezésére az OFFI megkeresését.

Hangsúlyozta azt is, hogy ha egyes kérdésekkel érdemben nem lehetett foglalkozni, miért vett fel a bíróság széleskörű bizonyítást azokra nézve is.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmet terjesztett elő, amelyben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta, az abban foglalt helyes indokokra tekintettel. Arra hivatkozott, hogy a felperes személyes előadásában maga sem vitatta a 2009. december 21-ei ünnepségen elhangzottakat. Ezt igazolták az e-mailjei, az eseményeket követő magatartása, mások elektronikus levelezése, a 2010. január 4-ei értekezletről felvett jegyzőkönyv tartalma és a tárgyaláson meghallgatott tanúk vallomása is. Kiemelte, hogy az alperes jogi álláspontját alátámasztó legfőbb bizonyíték a felperes személyes előadása volt.

A fellebbezés nem alapos.

A másodfokú bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy mennyiben alapos a felperes eljárásjogi szabálysértésekre vonatkozó hivatkozása. Ennek eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság terhére nem állapítható meg olyan lényeges eljárási szabálysértés, amely az elsőfokú bíróság ítéletének érdemi felülbírálatát akadályozná, tehát a Pp. 252. § (2) és (3) bekezdésében foglaltak alkalmazására jogszabályi lehetőség nem volt.

A felperesnek az eljárásjogi szabálysértések körében tett előadását tekintve a Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a 4. sorszámú felperesi előkészítő irat valóban részletesen elemezte az azt megelőző tárgyaláson elhangzott tanúvallomásokat, szembeállítva azzal saját személyes előadását. A felperes észrevételei közül csak a beadvány 4. oldalának a 2. bekezdése tartalmaz egy olyan megfogalmazást, miszerint annyiban kéri a jegyzőkönyv kijavítását, hogy ... tanú pontosan azt mondta, hogy „nem félek attól, hogy az igazságra ne derülne fény”, nem pedig, ami a jegyzőkönyvben szerepel, hogy „attól nem félek, hogy az igazság fényre derülne”.

A beadvány 4. oldalának 2. bekezdését maga a felperes sem tekintette jegyzőkönyv kiigazítási kérelemnek, amit az is alátámaszt, hogy arra az elsőfokú eljárás későbbi szakaszában nem is hivatkozott. Az állított sérelmes jegyzőkönyvi megfogalmazás egyébként is tartalmilag azonos a felperes által jelzett tartalommal, tehát nem állapítható meg olyan eltérés, amely az elhangzottak lényegét befolyásolta volna.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása valóban nem foglalkozott az ebben az előkészítő iratban foglalt előadásokkal, ugyanakkor megállapítható, hogy az ítélet valamennyi, a fellebbezésben állított sérelem tekintetében hiánytalanul megfelel a Pp. 221. § (1) bekezdésében írtaknak. Az ítélet indokolásából kétséget kizáróan kitűnik a

megállapított tényállás, valamint, hogy azt az elsőfokú bíróság mely bizonyítékokra alapította, és röviden megemlítette azokat a körülményeket is, amelyeket a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak tekintett. Utalt azokra az okokra is, amelyek miatt valamely tényt nem talált bizonyítottnak.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság teljes terjedelmében felülbírált ítéletét érdemben vizsgálta. E körben az elsőfokú bíróság által feltárt tényállítást teljesnek és az abból levont jogi következtetéseket indokolásukra is kiterjedően túlnyomórészt helytállónak találta. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta.

A fellebbezésben foglaltakra tekintettel a Fővárosi Ítéltábla következőkre mutat rá.

A jogvita eldöntése során a Ptk. 79. § (1) bekezdése alapján azt kellett vizsgálni, hogy az alperes alappal tagadta-e meg a helyreigazítás közlését.

Ki kell emelni, hogy a felperes által a Ptk. 79. § (1) bekezdése szerinti sajtó-helyreigazítás iránti eljárás olyan speciális eljárás, amelyben a bíróság vizsgálódási kötelezettsége, illetve lehetősége korlátozott. A sajtó-helyreigazítási eljárás különleges jellegéből fakad, hogy a bizonyítási eljárásra is az általánostól eltérő szabályok vonatkoznak, annak érdekében, hogy a felperest ért jogsérelem soron kívül, késedelem nélkül orvosolható legyen. Ez az oka annak, hogy a Pp. 345. § (2) bekezdése csak rendkívül szűk körben teszi lehetővé a tárgyalásnak a bizonyítás lefolytatása érdekében történő elhalasztását. A másodfokú bíróság utal arra, hogy a jelen ügyben az egyéb sajtóperek gyakorlatához viszonyítva szokatlanul széles körű bizonyítás felvételére került sor. Az elsőfokú bíróság lehetőséget biztosított a tanúbizonyításra és a felek számos okirati bizonyítékot is csatoltak.

Az elsőfokú bíróság helytállóan fejtette ki, hogy a sajtóperben nem lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy egy kijelentésből milyen következtetés adódik, tehát azt sem lehet megítélni, hogy a felperes antiszemita-e. Nem lehet tárgya a helyreigazításnak, hogy egy szó bír-e antiszemita jelentéstartalommal, ezért a Fővárosi Ítéltábla indokolatlannak tartotta az OFFI megkeresését is a mispóche szó jelentéstartalmának tisztázására. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a jelen per kereteit meghaladta annak vizsgálata is, hogy a felperes a ... személyére sérelmes kifejezésnek milyen tartalmat tulajdonított és a szót milyen felhanggal és milyen szándékkal használta.

A másodfokú bíróság utal arra, hogy az elsőfokú bíróságnak a PK 12. számú állásfoglalás III. pontjára hivatkozása sem arra vonatkozott, hogy itt tudományos vitával kapcsolatos véleménynyilvánításról van szó. Az indokolásnak ez a része azt kívánta kiemelni, hogy a szó jelentéstartalmának elemzése éppúgy magában hordja a nyilatkozó szubjektív értékítéletét, mint egy vélemény esetében, ezért - akárcsak a vélemény, értékítélet - ez nem lehet tárgya a sajtópernek.

Ebben a perben kizárólag azt lehetett és kellett eldönteni, hogy a „mispóche” kitétel elhangzott-e és - amennyiben elhangzott - az a címzett megítélése szempontjából bír-e jelentőséggel. Az elsőfokú bíróság meggyőzően megindokolta, hogy az említett kifejezést ... a személye elleni verbális támadásként értelmezte.

A másodfokú bíróság kiemeli, hogy a „mispóche” kifejezés elhangzását maga a felperes sem tette vitássá, és ez olvasható ki a felperes által ...nek írt bocsánatkérő e-mailból, valamint az intézetvezetőhöz címzett levéléből is. A bíróság megjegyzi, hogy a felperes - saját előadása szerint - sem emlékezett teljes mértékben a történetekre, az események összhatása azonban a bizonyítékok által alátámasztottan olyan volt, ahogy azt az elsőfokú bíróság megállapította.

Helytállóan jutott arra a következtetésre az elsőfokú bíróság abban is, hogy a fizikai összeütközés lehetősége, feszültsége benne volt a levegőben, ezt az érzelmi túlfűtöttséget a peradatok mindenben alátámasztották.

A felperes a maga részéről megtörténtnek tekintette a nyílt színi bocsánatkérést és kifogásolta az ezzel ellentétes cikkbeli közlést. A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy ezen sérelem sem adott okot helyreigazításra. Az, hogy egy bocsánatkérés megfelelőnek tekinthető-e, a sértett szubjektív megítélésére tartozik, ettől függetlenül a 2010. január 4-ei intézeti ülésen történtek is arra utaltak, hogy (3/A/10. irat) ... véleménye nem nélkülözött minden alapot.

A felperes által megjelölt két utolsó sérelmezett pont tekintetében azért nem lehetett a helyreigazítás iránti kérelemmel érdemben foglalkozni, mert a megfogalmazások nem a felperes személyét érintették, ezért ezen közléseknél a felperes keresetjogi joga hiányzott.

A fellebbezésben foglalt azzal az érveléssel, hogy a titokként történt minősítés felülbírálatára van-e hatásköre a bíróságnak, a Fővárosi Ítéltábla csak annyiban tér ki, hogy az elsőfokú bíróság ebben a kérdésben nem egy minősített adatokkal kapcsolatos adatvédelmi ügyben való eljárás szerinti szolgálati titokként való minősítést bírálta felül, hanem csak azt indokolta meg, hogy módja van az indítványozott bizonyítás felvételére, illetve az elhangzottak bizonyítékként való értékelésére [Pp. 170. § (7) bekezdés].

Azzal a kérdéssel, hogy az egész eseménysor a felperes morális ellehetetlenítését szolgálta, a másodfokú bíróság azért nem foglalkozhatott, mert sajtópernek ez sem lehet a tárgya. A Fővárosi Ítéltábla utal arra is, hogy a bizonyítás anyagából kirekesztette az intézet 2010. márciusában kelt belső ellenőrzési jelentését is, tekintettel arra, hogy a dokumentum figyelembevétele nem ütközne a Pp. 251. § (1) bekezdésében írt korlátozásba, azonban az intézet gazdálkodásával kapcsolatos anomáliák sem tartoznak a sajtóperben vizsgálható körülmények körébe.

Összességében megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló peradatok Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti okszerű mérlegelésével és a sajtóhelyreigazításra vonatkozó anyagi és eljárásjogi jogszabályok betartásával hozta meg ítéletét.

A Fővárosi Ítéltábla az eredménytelenül fellebbező felperest kötelezte perköltség viselésére a Pp. 239. §-a szerint irányadó 78. § (1) bekezdése alapján. Az alperesi jogi képviselő díját a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése szerint a 4/A. § alapján áfával növelten állapította meg.

A Fővárosi Ítéltábla fellebbezési illeték viselésére is a felperest kötelezte a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésének megfelelően.

Budapest, 2011. január 13.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s.k.
a tanács elnöke

. Fülöp Györgyi s.k.. Győriné dr. Maurer Amália s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő